SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 219. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 15, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 15-го ЛИСТОПАДА 1990 Ч 219 РІК XCVII

ВЕРХОВНА РАДА ВІДНОВИЛА СВОЮ ПРАЦЮ

Київ (Рухінформцентр, УПА). — Тут в понеділок, 12-го листопада, сесія Верховної Ради після десятиденної перерви розпочала свою працю. У зв'язку з цим кияни стали свідками того, що комуністи порушують постанову, прийняту комуністичною більшістю у Верховній Раді.

Вже в год. 9-ій ранку до будинку Верховної Ради з боку стадіону „Динамо" почали підходити групи людей з червоними прапорами. Загорожа навколо Радянської площі того ранку зникла. Цього разу і міліція „забула" про постанову ВР України про кілометрову зону навколо будинку Верховної Ради, у якій заборонено масові зібрання і демонстрації. Отож натовп безперешкодно заповнив частину площі перед будинком Верховної Ради. Учасники акції тримали такі гасла і транспаранти: „Демократия — да, анархия — нет!" „Те, кто с Бандерой — те против Бога!", „Рух — рада українських хамелеонів!", „Ми за новий договір між республіками!", „Депутата Хмару — на лаву підсудних!" (У прізвищі С. Хмари літеру „х" написано у вигляді свастики).

Учасники червонопрапорної демонстрації також тримали великий транспарант з написом російською мовою: „Товариші, будьте уважні! Те, що тепер відбувається в Києві — спроба вчинити парляментський переворот в інтересах крайніх націоналістичних сил. Кампанія руйнувань пам'ятників Леніну — тільки прелюдія набагато жахливіших акцій. Про наміри прихильників націонал-диктатури, які штурмують парлямент України, красномовно свідчать заповіти їхнього ідеолога С. Бандери: 'Формою державної влади повинна бути політико-мілітаристська диктатура ОУН. Наша влада повинна бути страшною".

Міліціянти допомагали демонстрантам монтувати стенди та носити їх повз кордони до входу у будинок Верховної Ради. Керував міліціянтами підполковник Шапошник.

На запитання кореспондентів, де вони працюють, звідки прибули і як їх пропустила міліція, „червоні" демонстранти показували дулі. За попередніми підрахунками їх було близько тисячі осіб. Пізніше, з'ясувалося, що їх привезли організовано на 30-ох автобусах з Одеської, Херсонської та Миколаївської областей. Коли демонстрація під червоними прапорами закінчилася, учасників її бачили в чергах київських крамниць. Очевидно, це й була головна мета їхньої участи в демонстрації. Якщо їм платять заробітну платню за участь у демонстрації, добре годують за народні гроші, забезпечують готелями і дефіцитними товарами, то й не дивно, що вони приїздять і сиплять на всі боки: „Партія вірно веде свій народ!", „Партія визнала свої помилки!" Це останнє твердження на їхню думку, повністю виправдує всі злочини і тому повинно ґарантувати Компартії керівне становище назавжди. Жоден з учасників акції не назвав свого прізвища.

Раннім засіданням сесії Верховної Ради вів Іван Плющ. Було заслухано заяву „представників трудящих від південних областей України", які вимагають не розпускати Верховну Раду та Уряд України, виступати проти націоналізму та за союзний договір. На ранньому засіданні також заслухали інформацію прокурора України Потебенька про події 7-го листопада у Києві, коли полковник Григор'єв напав на жінку-учасницю пікетування. Про події 7-го листопада також розповів і Степан Хмара, описавши хід подій та зачитав заяву побитої Григор'євим жінки. Кілька депутатів з числа консервативної більшости виступили з нападами на депутатів з Народної Ради і проти демократичних сил України.

Тоді попросив слова Олександер Ємець, який заяву прокурора назвав прямим наклепом. Народний депутат Колінець звернувся до Верховної Ради з пропозицією скасувати постанову про заборону мітинґів на Радянській площі, оскільки комуністичні делеґації від південних областей України все одно її не дотрималися. Поінформував, що 12-го листопада, всупереч звичному правилу, депутатів пропускали тільки через центральний вхід. Він також порушив питання, що й досі не надано слова комісіям, які розслідували факти побиття селян в Улашківцях, біля Верховної Ради 2-го жовтня та на Софійському майдані, коли дії правоохоронних органів нагадували спробу повторити румунський варіянт.

Консерватисти у своїх виступах вели комуністичну пропаґанду і вимагали розслідувати поведінку депутата С.Хмари.

Згідно з повідомленням кореспондентів УНІАР, коли полковник міліції Григор'єв, одягнений у цивільне, 7-го листопада напав на учасницю пікетування, його затримав депутат С.Хмара. На допомогу йому прийшли громадяни, схопили полковника, роззброїли його і відібрали радіо. Зброю люди здали в міліцію, а радіо загубилося. Тому С. Хмару намагаються позбавити депутатської недоторканости і судити. Але було багато свідків, які бачили, що депутат С. Хмара безпосередньої участи у затриманні полковника не брав, а лише вказав на нього, що це той, який бив жінку, затримали ж полковника інші випадкові прохожі.

В понеділок, 12-го листопада, запис на відеоплівку тих подій було показано на телевізії, так усі громадяни України могли переконатися, що компромітуючі матеріяли проти членів Народної Ради не підтвердилися. Запис був зроблений працівниками управління внутрішніх справ.

В Чикаґо виступить депутат В. Бедь

Чикаґо (Рухінформ). — У п'ятницю, 23-го листопада тут відбудеться ширше громадське віче, на якому говоритиме гість з України, депутат Верховної Ради Віктор Бедь. Він належить до наймолодших депутатів теперішнього парляменту України — 26 років, — є юристом та активним у Русі; він є головою районної організації Руху Тячівського району.

До Америки В. Бедь прибув на запрошення Спілки Американських Українських Адвокатів. Молодий політик з України бере участ в конференції про економічну співпрацю з Україною в Гарвардському університеті, матиме різні зустрічі у Вашінґтоні та виступить з доповідями в Ню Йорку, Філядельфії, Чикаґо Дітройті, Клівленді і Нортпорті, Фльорида.

В Чикаґо В. Бедь говоритиме в п'ятницю, 23-го листопада, о 7-ій годині вечора в авдиторії собору свв. Володимира й Ольги. Темою його виступу буде „Праця і перспективи сучасного парляменту України".

АМЕРИКАНСЬКІ КАТОЛИЦЬКІ ШПИТАЛІ ОБДАРОВУЮТЬ ШПИТАЛЬ ІМ. ШЕПТИЦЬКОГО

Стемфорд, Конн. — Недавно повернувся зі своєї четвертої подорожі в Україну Владика Василь Лостен, який їздив як представник Патріярха і Кардинала Мирослава Івана Любачівського, щоб дальше допомагати УГКЦеркві в Україні.

Тим разом Владика Лостен, крім готових ряс, фелонів, духовних книжок, віз зі собою понад 30 пачок медичних матеріялів, як дар від американських католицьких шпиталів для шпиталя ім. Митрополита Шептицького у Львові. Владика використав свої зв'язки з американською ієрархією, доброчинними організаціями і одержав для Церкви в потребі значну допомогу. Владика Лостен надіється, що медична допомога шпиталеві ім. Митр. Шептицького ще не скінчена і американські католицькі шпиталі дальше надсилатимуть посилки до Єпископської Канцелярії для висилки до Львова. Є надія, що цей шпиталь вкоротці буде служити українській громаді так, як бажав собі його великий засновник, отже кожному потребуючому без огляду на його віровизнання, чи матеріяльний стан.

Крім цього Владика Лостен замовив 10 автомобілів для потреб монастирів, сестер і священиків. Ці авта мають бути доставлені з Західньої Европи. Також Владика замовив 10 копіювальних машин, які там тепер дуже потрібні з огляду на брак духовної літератури. Треба з одного примірника помножувати, щоб задовільнити потреби учителів, катехитів і молодь.

Важливою проблемою ще дальше залишається приміщення для Духовної Семінарії і Богословської Академії. В давньому будинку Семінарії при Коперника 36 міститься поштовий уряд і телефонічна централя. Їх усунення — це нелегка справа, тому покищо намічено інше приміщення.

Поїздки до Івано-Франківського, Дрогобича та інших місцевостей дали змогу пізнати ширше потреби Церкви.

УІТ проголосило ювілейний рік М. Грушевського

Кент, Огайо. — 27-го жовтня 1990 року, під час відкриття наукової конференції Українського Історичного Товариства при співучасті Наукової Ради СКВУ і НТШ в Канаді, проф. Любомир Винар проголосив 1991 рік роком Михайла Грушевського, найвидатнішого українського історика і першого президента Української Народної Республіки. У 1991 році відзначується його 125-ліття з дня народження. Це проголошення відноситься до української діяспори і України. У Києві під час пленарного засідання Міжнародного конґресу україністів 1-го вересня 1990 року прийнято таку резолюцію: „Підтримати пропозицію голови Українського Історичного Товариства проф. Любомира Винара (Кент, Огайо, ЗСА) про проголошення 1991 року ювілейним роком Грушевського".

Голова УІТ поінформував присутніх, що в Україні (Львів і Київ) і діяспорі (ЗСА, Канада і Польща) плянуються міжнародні наукові конференції, а також ціла низка видань М. Грушевського і про нього. УІТ готує науковий збірник присвячений ювілеєві основника української національної історіографії, а також приготовляється до видання один том спогадів сучасників про Грушевського. Вже є в друку збірка статтей М. Грушевського „На порозі Нової України" з 1918 року в українській і англійській мовах, а також інші видання. У зв'язку із започаткованою суверенізацією української історіографії в Україні, себто боротьбою за незалежний статус історичної української науки, яка не може підлягати жодним політично-ідеологічним диктатам партії, іде до повної переоцінки життя і творчости М. Грушевського, якого до недавна називано в комуністичній партійній „науці" — „буржуазним ворогом" українського народу і „фальсифікатором історії України".

УІТ у співпраці з українськими і неукраїнськими науковими установами та університетами, плянує гідно відзначити пам'ять одного з найвидатніших діячів Нової України і будівничого першої української держави в XX столітті. У зв'язку з цим проситься складати добровільні датки на таку адресу: Ukrainian Historical Association, Hrushevsky Fund, P.O.Box 312, Kent, Ohio,USA. В Америці можна пожертви на УІТ відтягати від державного податку.

Вийшов довідник про занечищення України

Торонто. — Екологічна організація ЕКОЛОС, яка є однією з комісій Канадського Товариства Прихильників Руху, видрукувала недавно довідник „Україна на грані екологічної катастрофи". Невелика, на 50 сторінок книжка, мовою цифр і фактів розповідає про занечищення земель України, отруєння повітря, нищення річок і озер та про здоров'я людей, які змушені жити в цьому середовищі.

Довідник має такі розділи: загальне екологічне становище України, атомна енерґетика; чорнобильська катастрофа і її наслідки; центральна Україна; Західня Україна; Придніпровсько-Донецький промисловий район; північнозахідне Причорномор'я; Структура природо-охоронних органів; Українська Екологічна Асоціяція „Зелений Світ". Подано екологічно характеристики майже кожної області України, окремих міст, а також мапи-схеми забруднення.

Довідник написано на підставі ориґінальних матеріялів, зібраних в українській російській та англійській пресі, а також на матеріялах, закритих в СССР для загального користування.

Матеріяли зібрала, впорядкувала і відредагувала Раїса Галешко, журналістка з Києва, колишній працівник газети „Вечірній Київ" та журналу „Україна", яка в своїй практиці в Україні не раз писала про соціяльні та екологічні проблеми.

Ідея видання довідника належить Мирославові Ілинякові, професійному екологу і журналістові з Торонто.

Перше видання довідника невеликим накладом було доставлене в Україну цього літа Наталею Павленко і М. Ілиняком. Там ця праця визнана конче необхідною як для службового користування в різних установах та підприємствах, так і для загального екологічного усвідомлення населення. Газета „Зелений Світ", що виходить в Києві накладом 30,000 відразу почала передруковувати довідник.

Довідник „Україна на грані екологічної катастрофи" можна придбати за 10 дол. від ЕКОЛОС, 1555 Bloor St. West Toronto, Ont. M6P 1A5. Чеки слід виписувати на Canadian Friends of Rukh.

ІСНУЄ КОНФЛІКТ МІЖ БОЛГАРСЬКИМИ КОМУНІСТАМИ

Софія, Болгарія. — Агентство Ассошіейтед Пресс повідомляє, що серед болгарських комуністів, які перезвали свою Комуністичну партію на Соціялістичну, рятуючись тим самим перед цілковитим занепадом, існують тепер глибокі ідеологічні, політичні та інші непорозуміння, які можуть цілковито підірвати авторитет партії. Наприклад, 16 членів так званого реформістського крила в керівництві Соціялістичної партії заявили публічно, що вони підтримуватимуть на прем'єр-міністра кандидатуру, висунуту опозиційними демократичними партіями.

Політичні аналітики й спостерігачі думають, що така позиція реформістів може спричинитись до приспішення монопартійної системи в Болгарії, бо комуністи хоч декларативно висловлюються за багатопартійність, але на практиці, взоруючись мабуть на комуно-московських імперіялістах, тримають цупко владу, в своїх руках і не бажають нею ділитися з іншими політичними партіями.

Союз демократичних сил, який об'єднує опозиційні до Соціялістичної партії, максимально використовує непорозуміння в таборі комуністів, знаючи про те, що час працює в їхню користь. Після прочитання в парляменті декларації реформістів, в столиці Болгарії поширились чутки, що уряд під керівництвом Андрея Луканова може податись до димісії, створивши атмосферу зміни керівництва країни взагалі.

Президент Болгарії Желью Желєв закликав усі політичні партії, які мають своїх представників в парляменті, відбути спеціяльну нараду і обміркувати ситуацію, яка витворилась у зв'язку з розколом в Соціялістичній партії, щоб не допустити до заколотів, чи навіть фізичних зударів та міжпартійних сварок. Група 16-ох законодавців заявила, що існуючу кризу і непорозуміння не треба закривати, бож кожному відомо, що соціялісти не виконують своїх обіцянок і продовжують працювати старими застійними методами.

Представник групи підкреслив, що усі харчові продукти раціоналізовані, продаються за карточками, різко піднеслися безробіття й інфляція. „Ми говоримо в імені народу, бо усі бачать нездібність соціялістичного уряду розв'язати пекучі проблеми, але не всі мають відвагу сказати правду і пропонувати радикальні зміни", — заявили представники реформістів.

В. ЯВОРІВСЬКИЙ В УІА

Ню Йорк. — Як повідомляють організатори імпрези для вшанування Українців Року в Українському Інституті Америки в неділю, 18-го листопада, головним промовцем під час полуденку буде депутат Верховної Ради УССР і СССР Володимир Яворівський, який відомий українській громаді із своїх минулорічних виступів в ЗСА. Початок імпрези в готелі Плаза — год. 12:30.

ОСІННЯ ЗАБАВА

Кергонксон, Н. Й. — Пластова Станиця в Кергонксоні влаштовує осінню забаву на Союзівці у залі „Веселки", в суботу, 24-го листопада в год. 7:30 вечора. До танців приґраватиме Гриць Гриновець. Смачний буфет у заряді пластунок-сеніорок. Запрошується молодь і громадянство до участи. Дохід на Фонд Жертвам Чорнобиля.

В АМЕРИЦІ

У ПОНЕДІЛОК, 12-ГО ЛИСТОПАДА, адвокати колишнього панамського диктатора, а тепер в'язня американської тюрми в Марямі на Фльориді, дійшли нарешті до порозуміння з керівниками телевізійної станції Сі-Ен-Ен. Адвокати зупинять апеляційне зажалення до Верховного Суду ЗСА з приводу підслуханих телефонічних розмов ґенерала Мануеля Норієґи, які почала була передавати згадана телестанція, Норієґа відмовиться від компенсації за нанесення йому „моральної кривди", а телестанція відмовиться від дальших передач, а також передачі розмов Норієґи з його двома адвокатами. Телевізійна компанія залишила однак за собою право передавати інші записи телефонічних розмов.

АДМІНІСТРАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА Джорджа Буша обвинуватила ґенерального секретаря Об'єднаних Націй Гавіє Переза де-Куеяра в протекціонізмі. Справа розпочалася з того, що Куеяр намагався пропхати на високий пост високого комішенера ООН у справі втікачів індійця Вірендру Даяля, керівника канцелярії ґенерального секретаря. Ці заходи Куеяра стали відомі заздалегідь і Уряд Дж. Буша гостро зареаґував на цей, нечуваний досі в ООН спосіб номінації. Представники Білого Дому заявили, що високим комішенером у справі втікачів повинен бути відомий політичний діяч, який користується авторитетом в усьому світі і на міжнародному форумі, потрібний для того, щоб очолюване ним бюро змогло отримувати від членських країн сильну фінансову підтримку. Протекціоналізмом ЗСА назвали й те, що Куеяр перед своїм відходом на пенсію, хоче найменувати на високе становище свого найближчого приятеля, якому евентуально простелиться стежина до посту ґенерального секретаря в майбутньому. Двобій між Куеяром і Урядом президента Дж. Буша ще більше загострився після заяви Куеяра, що у випадку неназначення його приятеля Даяли на згаданий пост, чи іншої людини з країн Третього світу, то він подбає про те, щоб американець Даґлес Стафорд не був затверджений заступником комішенера.

НА ВІЙСЬКОВІЙ БАЗІ в стейті Вашінґтон невідомі злочинці зірвали в повітря два автомобілі і підпалили приміщення канцелярії. Головне командування бази розпочало слідство, але відразу відкинуло підозру зумисного саботажу. На базі стаціонує 4,800 вояків і працює 1,500 цивільних осіб. Військові слідчі вважають, що злочини доконали цивільні особи, які користувалися саморобними бомбами. Кореспондентам заявили, що слідство продовжується і що виявлених цивільних осіб військова команда передасть поліції для арешту і суду.

У ПІТТСБУРЗЬКОМУ ШПИТАЛІ, у відділі для дітей, померла 13-літня дівчинка Стормі Джовнс, перша у світі малолітня особа, якій було пересаджено два найважливіші органи в тілі — серце і печінку. Стормі доставили до шпиталю з проявами нібито перестуди. Ніхто, очевидно, не міг передбачити, що це останній день її життя. Погіршення стану здоров'я відбувалося так поспішно, що лікарі-спеціялісти навіть не могли встановити причини її смерти. Дівчинці було сім років, коли їй зробили операцію і пересадили серце й печінку. Усі газети ЗСА відмітили відхід з цього світу молоденької Джовнс.

ДЕМОКРАТИ І ЧАСТИНА РЕСПУБЛІКАНЦІВ КРИТИКУЮТЬ ДЖ. БУША

Вашінґтон. — Демократи в Палаті Репрезентантів і Сенаті та декілька впливових республіканців ліберального напрямку, розпочали неперебірчиву кампанію проти президента З'єднаних Стейтів Америки Джорджа Буша, зглядно його політики на Близькому Сході і в районі Перської затоки. В першу чергу Конґрес хоче обмежити пріоритет головнокомандуючого американськими збройними силами, яким користується Президент згідно з конституцією і законодавством ЗСА. Вони домагаються, щоб Дж. Буш отримав апробату від обидвох палат Конґресу на започаткування воєнних дій проти Іраку, вважаючи, що одна людина не має права рішати про долю народу.

Ліберали типу нюйоркського сенатора Данієля Патрика Мойнігена, навіть не згадують про конституційні права Президента, а радше грають на сентиментах тих американців чиї сини перебувають тепер в Савдійській Арабії і які перші можуть стати жертвами американсько-іракської війни, якщо така розпічнеться. Мойніген заявив, що президент нерозважно ставить під загрозу тисячі американських вояків за Кувайт, шейки якого, заповнивши готель Шератон в Тайві, попивають каву і коняк і під'юджують американців до війни з військами президента Іраку Саддама Гуссейна. „Він (Президент) загубить наші збройні сили, підірве дорешти авторитет американського народу до його Адміністрації", — заявив Мойніген під час виголошування своєї суто емоційної не підтриманої жодним арґументом антиурядової і антибушівської промови в Сенаті.

Інший впливовий сенатор Сем Нанн перестеріг Буша, що він може допровадити на Близькому Сході до „другого В'єтнаму". Він закинув Президентові, що він відмовляється поінформувати навіть власний Конґрес, чому американські вояки повинні вмирати в пісках Савдійської Арабії чи Іраку за Кувайт. Нанн домагається надзвичайного скликання нарад Конґресу для обговорення виключно тієї справи, тобто справи можливости гарячої війни на Близькому Сході. Згаданий сенатор, голова впливової сенатської Комісії збройних сил, домагався також рішення, що тільки обидві палати Конґресу можуть дати дозвіл виповідження війни Іракові.

Сенатор-республіканець Ричард Луґар заявив в інтерв'ю з кореспондентом телевізійної станції Ен-Бі-Сі, що надзвичайна сесіля Конґресу є конечною. Це не значить, заявив Луґар, що Конґрес втручатиметься у справи пріоритету Президента, а може навпаки схвалить політику Уряду на Близькому Сході.

Пресовий секретар Білого Дому Марвин Фицвотер заявив, що президент Дж. Буш готовий виповнити усі передумови конституції ЗСА і систематично інформувати Конґрес про розвиток подій на Близькому Сході, але хай не забувають законодавці, що С. Гуссейн може спровокувати війну і тоді Уряд нематиме вже часу чекати на апробату Конґресу, розпочинати чи не розпочинати удару по Іракові.

Навіть католицькі єпископи, зібравшись на своїй річній конференції, закликали Уряд Дж. Буша, щоб він полагодив конфлікт мирним способом, не здаючи собі справи із ситуації в Іраку і характеру диктатури, яку репрезентує С. Гуссейн.

Політичні аналітики, особливо ті, які докладно познайомлені з подіями в Іраку кажуть, що американські законодавці можуть спричинитися до моральної проґри Америки, замість стати єдиним фронтом в обороні політики Президента так, як це роблять пересічні американці.

У СВІТІ

СЛІДЧИЙ, ЯКИЙ ЗАЙМАЄТЬСЯ справами Критського банку, викликав на 22-го листопада на переслухання колишнього прем'єр-міністра Греції Андреаса Папандреу. А. Папандреу, який від 1981 до 1989 року очолював соціялістичний уряд Греції, обвинувачують у трьох випадках незаконного присвоєння грошей, що належали Критському банкові. Якщо його визнають винним, колишньому прем'єрові загрожує п'ять років тюремного ув'язнення. Два колишні міністри соціялістичного кабінету вже сидять за ґратами в очікуванні суду. Скандал, зв'язаний з розтратами у Критському банку, почався в 1988 році, коли власник банку Георґ Коскотас здався властям ЗСА і розповів, що міністри соціялістичного уряду Греції користуються його банком, як своїм власним. „Критський скандал" вплинув на результати парляментських виборів: Папандреу втратив тоді крісло прем'єра, а соціялісти потерпіли поразку.

ПОКЛИКУЮЧИСЬ НА ДИПЛОМАТИЧНІ джерела і деяких керівників антикомуністичного партизанського руху в Афганістані, аґентство АП повідомило, що муджагедіни, які поставили собі за мету скинути кабульський уряд, вбили понад 200 вояків урядової армії, які здалися у полон. Муджагедіни обіцяли воякам, які здалися в полон, зберегти життя, але коли вояки урядових військ склали зброю, їх вбили. Керівники поміркованих повстанських груп обвинувачують у вбивстві вояків мусулманських фундаменталістів. Поміркованi групи не брали участи в боях, бо настоюють на переговорах з кабульським урядом.

РІШЕННЯ ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ обновити телефонічну систему в країні — проєкт, на який уряд плянує видати понад 100 мільйонів долярів, — привернув увагу кількох західніх компаній, які влаштували конкурс на ліпший технічний проєкт щодо обновлення системи зв'язку. Як заявив польський міністер засобів зв'язку Єжи Слезак, після розгляду ряду проєктів, представлених на конкурс західніми телефонічними компаніями, було вибрано п'ять претендентів: дві американські фірми („Найнекс" і „Кровлі"), дві англійські і одна компанія з Гонг Конґу. Дві компанії з п'яти, з якими буде підписаний контракт, будуть названі в кінці цього року.

ЯК ЗАЯВИВ НА ПРЕСОВІЙ конференції румунський прем'єр Петре Роман, майбутні економічні реформи за п'ять-шість років виведуть країну зі становища однієї з найбідніших (після Албанії) держав Европи на середній рівень серед европейських країн. Однак, як сказав прем'єр, румунам не треба надіятися на те, що справи з самого початку підуть швидко і успішно: „Навряд чи ми зможемо в найближчий час повністю задовільнити потреби населення країни на промислові і продовольчі товари", — сказав П. Роман.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year $40.00 6 months $22.00 3 months $12.00
UNA members 1 year $15.00 Change of address $1.00 Make check or money order payable to: Svoboda

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00 на півроку $22.00 на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки, money orders виставляти на: Svoboda

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Невдача санкцій — загроза війни

Кінець минулого тижня був виповнений різними вістками довкола кризи в обширі Перської затоки. Колись у такій чи подібній напруженій міжнародній ситуації не вільно було писати про ніщо, що стосувалося війська, його числа рухів, військових плянів. Тепер Ірак не потребує висилюватися на розвідку — все друкують газети і розголошуює телевізія. Секретар оборони Ричард Чейні прилюдно проголосив рішення вислати до Савдійської Арабії дальших 150,000 війська й около 2,000 танків та ще два кораблі. Сказано одверто, що зосередження півмільйонової збройної сили у прикордонній смузі Кувайту — це наслідок невдачі економічної бльокади Іраку. Існує ще можливість, що економічні сакції і бльокада болюче вдарили б Ірак, але треба би на це року-два. Зберігати так довго велику армію на пустелі — це риск заламання вояцької моралі. Можна було почути також арґумент, що тепер Саддам Гуссейн побачить, що годі вже покладатися на чисельну вищість збройної сили Іраку, та що навіть при велетенських людських втратах американської союзної армії — Ірак мусить програти і його країна мусить перетворитися в одне велике румовище. Так ніби переконував Саддама Гусейна совєтський дипломат Прімаков, дораджуючи добровільно відкликати війська з Іраку і зате виторгувати від Ради Безпеки ООН якісь концесії. Відомо, що місія Прімакова не вдалася: на цьому місці була вже мова про це, що Саддам Гуссейн ,,втратив би обличчя", коли б добровільно скапітулював і тому годі на це розраховувати.

У ,,Ню Йорк Таймсі" з 10-го листопада ц. р. читали ми, що майже подвоєння збройної сили Америки в Савдійській Арабії — це ,,сиґнал використання її для офенсивних дій". Сказано там теж, що президент Джордж Буш буцімто рішив зліквідувати кризу в обширі Перської затоки до весни наступного року. Грає тут поважну ролю й календар: Різдво Христове наприкінці грудня цього року, найбільше свято всіх американських вояків та рамадан — найбільше свято мусулманського світу. Заповіджено відлет президента Буша 15-го цього місяця до Парижу на конференцію 36-ти европейських держав, відтак його відвідини у Празі й Бонні, звідкіля він плянує полетіти до Каїро на нараду з президентом Єгипту Госні Мубараком та — на відвідини американських військ в Савдійській Арабії в сам День Подяки. Церемоніял відвідин війська конституційним головним командантом збройних сил, яким є Президент, закаламутить строге воєнне поготівля, проголошене з уваги на можливість збройної атаки Іраку саме в той день. Уже був подібний прецедент — останню арабсько-ізраїльську війну несподівано розпочали були Єгипет і Сирія в найбільше жидівське свято Йом Кіпур.

Добре з'ясував суть конфлікту віцепрезифент Дан Квейл в інтерв'ю на телевізійному каналі Ен-Бі-Сі. Він заперечив, наче тут була мова про нафту. Йдеться про те, що Саддам Гуссейн — фанатик, який методично, пляново збудував велику збройну силу, включно з хемічною і бактеріологічною зброєю. Придбав уже складники для будови атомової зброї. Коли б її осягнув зможе шантажувати ввесь світ. Америка мусить дивитися на далеку мету...

Американська преса дивиться на перспективи війни реалістично. Ми вже читали про можливість загину в перших днях війни 20,000 американських вояків. Страшна катастрофа. Тому не диво, що залунали голоси проти війни. Запротестував католицький єпископат в Америці. Голова демократичної більшости в Сенаті заперечив президентові Душеві конституційне право розпочинати війну без згоди Конґресу. Єгипетський президент Мубарак заявив, що у війні проти Іраку єгипетське військо стоятиме осторонь. З ініціятиви короля Марокко Ассана зійдеться знову на надзвичайну конференцію Рада арабських країн...

МИНУЛОЇ НЕДІЛІ і понеділка, 11-го і 12-го листопада, американський народ відзначив День Ветерана — вояків і старшин, які змагалися за демократію і свободу у двох світових війнах і у конфліктах між ними, наприклад в Кореї і В'єтнамі. Торжественна церемонія відбулася в першу чергу на національному цвинтарі в Арлінґтоні, на передмісті Вашінґтону. У цій церемонії взяли участь численні урядові особи, законодавці і родини поляглих вояків. В імені Уряду президента Джорджа Буша вінок на могилу невідомого вояка поклав секретар Департаменту оборони Ричард Чейні. Більші й менші торжественні церемонії, а також військові паради, відбулися майже в усіх більших й менших містах ЗСА.

Михайло Кучер

ХТО АВТОР ПЕРЕБУДОВИ В СССР

II.

І Горбачов створив те, що потребував — ліву опозицію — Міжреґіональну групу. Критикуючи, опозиція зліва стала могутнім каталізатором створення у суспільстві структури. Може дивний термін ,,структуалізація". І вона в очах Заходу дає Ґорбачову позитивну характеристику.

Таким чином Ґорбачов одночасно працює на ,,двох поверхах". Чого врешті хоче Ґорбачов? Спокійно продовжувати перебудову, нічого не перебудовуючи. А перебудова — це зміна структури правління при збереженні її суті. Тим перебудова Ґорбачова різниться від демократизації. Демократизація — це зміна системи.

Коли події почали загрожувати олігархічній системі правління, Ґорбачов почав рухатися вправо. Основна метода Ґорбачова не політична, не економічна, або адміністративна. Його метода психотерапія. Він дуже успішно працює ,,на верхах", серед звичної авдиторії. І коли події зосереджувались на одному поверсі, на верхах — він вигравав. Але як президентові, йому прийшлось працювати одночасно на двох поверхах. Другим поверхом став цілий СССР. І Ґорбачов почав програвати на нижньому поверсі.

Уся біда Ґорбачова почалася з виборів Єльцина. Єльцин виграв все, що хотів і став найбільш популярним чоловіком у СССР. Ґорбачов, вигравши зверху — програв знизу. Він обернувся в оборонця інтересів номенклятури і вирішив таким залишитись. Почався упадок Ґорбачова. Республіканські вибори провели до верхнього поверху людей з нижнього поверху, на який номенклятура не має великого впливу. Становище кардинально змінилось. Большевики програли в Прибалтиці і почали лякати народ громадянською війною. Але громадянська війна вже провадиться. Тбілісі, Карабах, Вірменія, Азейбаджан, долина Фергана. Може тому велика західня преса починає писати про переадресування захоплення Ґорбачовим, про орієнтацію тільки на Центр — на Москву, на Ґорбачова — на національні республіки. Завтра імперія розпадеться, а національні республіки залишаться.

Ґорбачов виглядає фізично здоровим, але говорить тихим, втомленим голосом. У розмові виявляється, що нічого не читає, навіть ,,Правди", яка в СССР має славу найгіршої з можливих газетою. І досі на шостому році перебудови в совєтських політичних структурах домінує одна сила — партійний апарат зі своїми груповими інтересами. Партійний апарат нині не править, але є реальною могутньою політичною силою. Партійний апарат діє у своїх інтересах на формування виборних органів. Практично партійний апарат може заблькувати всі виборні структури за винятком Москви, Ленінґраду і Прибалтики. А Ґорбачов рішуче заперечує що забрав собі занадто багато влади. Ця його жадоба влади затримати силу, занадто залякала суспільство можливістю бунту. Якщо перебудова і далі буде кульгати, в СССР підіймуть голови сталіністи при підтримці армії і КҐБ. Ці елементи шукають можливости реваншу, навіть кривавого.

Ґорбачов ніби за відділення національних республік від Центру, але тільки тоді, коли в них появляться сили, які панують над становищем. Які ж це сили? Чи не ті, які будуть проти відділення? Бо тільки з такими ,,силами" можна договоритися. І про що? І тільки такі ,,сили" треба стимулювати і підтримувати.

Усе таки ,,місцеві" політичні сили національних республік не виявляють наміру ,,йти назустріч бажанням центру" — всесоюзному правлінню. Правительство Рижковає робить все щоб загальмувати перебудову і вільний ринок, ,,шлях до капіталізму". Але який же це ,,шлях", коли правительство буде й далі призначати ціни на хліб, хлібні продукти, м'ясо, молочні продукти, цукор, рослинну олію, дитячу їжу і вовну" (!). Правительство і далі має намір постачати сільську техніку колгоспам і радгоспам. І Ґорбачов продовжує хвалити Рижкова, а значить і його політику гальмування перебудови. Та Рижков і його правительство не мають довір'я серед суспільства. Його ,,політичний час" вичерпаний. Рижков існує на ,,президентський час".

Уряди західніх країн надмірно задоволені Ґорбачовим. Німеччина готова допомогти СССР без попередніх умов і зобов'язань СССР. Американці більш обережні, чим незадоволений Ґорбачов. За одногодинної розмови Ґорбачова з президентом ЗСА — той сказав: ,,Можемо обійтися без американської допомоги, але прийдеться прикрутити шрубу". Ґорбачов суґерує усім, хто хоче слухати на Заході, що обернення СССР у нормальну країну в інтересах людства, але не сказав в чому ці ,,інтереси полягають". І чому Захід обходився без ,,нормального" СССР 73 роки. Чому така потреба ,,нормальности" появилася власне тепер?

Н.Н.

УНС В ОБЛИЧЧІ ВЕЛИКИХ ЗМІН В УКРАЇНІ

Події, що відбуваються в Україні йдуть такими стомилевими кроками, що чотири місяці, які проминули від часу 32-ої Конвенції УНС поставили Екзекутиву перед новими вимогами акцій на допомогу нашим землякам в Україні.

Саме це спонукало Екзекутиву УНС скликати надзвичайне засідання Головного Уряду, щоб спільно обговорити грядучі події. Ця справа стояла в осередку уваги зібраних членів Головного Уряду в днях 15-16-го вересня і викликала широку виміну думок присутніх на тему можливостей, які УНС має тепер для допомоги Україні. А тут важливі не лише можливості, але й почуття відповідальности усіх членів УНС, яке вони завжди мали і мають, тепер ще більше, як досі, у відношенні до материка, який залишився близький їхньому серцю.

Почуття відповідальности зросло ще більше після історичного для всіх нас дня 16-го липня 1990 року, коли великою більшістю голосів депутатів Верховної Ради УССР проголошено декларацію про державний суверенітет України. Хоча ми всі свідомі, що це щойно перший крок до створення демократичної, соборної і суверенної держави, але він нас сильно зобов'язує, як українців, а тим самим зобов'язує членів УНС, інституції, яка від початків свого існування старалася допомагати і підтримувати усі стремління до незалежної України. Ми знаємо, що ,,доля України рішатиметься в Україні", як це заявив на відвідинах в ЗСА один із тих, які кують цю долю своїми руками і своїм розумом, але в тому процесі роля українських поселенців в інших краях, головне в ЗСА і Канаді, є дуже важливою.

Здаючи собі з цього добре справу делеґати на 32-гу Конвенцію УНС одноголосно схвалили створити одномільйоновий Фонд Відродження України, який заповнить дотація УНС і датки його членів, зокрема із дивідендових чеків. До сьогодні на підставі звідомлень, що появляються на сторінках ,,Свободи" вплинуло вже понад 100,000 дол. і датки приходять дальше. Це не абияка сума, і дуже відрадне явище, що члени УНС так живо відгукнулися на рішення Конвенції. Розуміється, що тепер найважливішим для Головного Уряду стало питання, в який спосіб та на що використовувати цей фонд. Цілі, на які УНС може давати гроші, є виразно окреслені податковими законами і саме у тих рамках треба розглядати напрямні для дальшої дії.

Усі, що в останніх місяцях перебували в Україні, або ті, які приїздять з України до нас у відвідини, підкреслюють конечність виміни знання і поширення його шляхом виміни фахівців у різних ділянках. Тут так само потрібні приїзди молодих людей з України на Захід для здобуття потрібного знання, як і гостини наших фахівців в Україні, щоб там передати набутий наукою і працею досвід. Розуміється, така виміна людських умів мусить іти пляново і під керівництвом провідних діячів України та мати свій порядок, включно з використуванням дорівнювальних фондів, на взір американських допомогових інституцій.

Другою важливою проблемою, яка чекає на розв'язання в рамках фонду УНС, це допомога у виміні інформаціями. Точне правильне і скоре інформування двох газет, які фінансує УНС, щоденника ,,Свобода" і ,,Українського Тижневика" про події, що проходять в Україні, є потрібне, як також інформаційна централя тут, на терені ЗСА яка б інформувала про всі події неукраїнські засоби масової інформації. На це треба б якнайскорше відкрити інформаційне бюро в Україні, з якого безпосередньо могли б приходити важливі тепер вістки про події, які сколихують почування кожного живучого українця, а рівночасно вони цікавлять більше, як досі цілий чужинецький світ, що дістає ці вістки часом у фальшивому світлі.

Ще ніколи, здається не була інформаційна служба для України так важливою, як під сучасну пору і це однаково для чужих і своїх.

І саме тут стоїть тепер УНСоюз перед новим завданням — допомогти у ,,виміні умів", у поширенні взаємного порозуміння і зрозуміння.

УНС від початків свого існування стояв у тісному зв'язку з материком і йому до помочі. Колись та поміч була в першу чергу фінансовою, хоча як скромною, коли взяти до уваги можливості заробіткової еміграції.

Сьогодні, це вже справа не лише фінансової допомоги, але в першу чергу допомоги інтелектуальної і професійної. Ми стоїмо в обличчі поважних та відповідальних завдань — і ми певні, що Український Народний Союз вив'яжеться з них так правильно, як це робив впродовж десятиліть із постійно зверненими очима на Україну.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Адріяна Лисак

Виставка живопису і графіки українського художника В. Гуменного

13-го і 14-го жовтня відбулася в приміщенні Української Резиденції на 8-ій авеню дільниці Розмонт у Монтреалі виставка картин мистця з України Володимира Гуменного.

Спонсорами виставки були Об'єднання Українських Мистців Квебеку та Комітет Музею Української Резиденції. Це вперше в українській громаді в Канаді виставлялися художні твори В. Гуменного, який відомий в Україні, а також із групових всесвітніх виставок графіки в Японії, Кореї, Індії, Болгарії, Україні, Польщі, Франції, Бельгії, Еспанії, Канаді та З'єднаних Стейтах Америки.

Володимир Гуменний народився 1952 року на Івано-Франківщині. У 1974 році закінчив Художнє Училище Мистецтв у Львові. Від 1986 року член Спілки Художників України.

Хоча віком він ще молодий, за ним проклався шлях визнання як умілого творця в живописі олією, акрилікою та в різних техніках графіки. Щодо технічного виконання він точний і стисло тримається етики графіки, не шукає жадних ,,трюків" та комерційних спрощень.

На виставці показано 55 творів — 25 живопису (малюнків) та 30 графіки. За змістом чи темою я поділяю їх на три групи.

Перша — це великі уявні картини, виконані олією чи акрилікою: ,,Сумна Україна", ,,Святий хлопчик", ,,Загадкова Скіфія", ,,Троє очей Скіфії", ,,Перші символи християнства", ,,Козак Мамай", ,,Ісус Христос" та інші. Ці картини дуже сильні в композиції, виконані в сильних, але не в крикучих кольорах, сильні в символіці.

Друга група — це краєвиди рідних Карпат, у яких художник виростав та завжди черпає мистецьке надхнення.

Третя група — графіка. Її можна б також поділити за технічним виконанням, але я обмежуся темами гравюр. ,,Перо підбитого птаха", ,,Стебелинка", ,,Смерека", ,,Три смерічки", ,,Філософ", ,,розбитий глечик", ,,Мадонна" та ,,Коломийка" Івана Франка — повні відданного зв'язку художника з об'єктом, який він представляє. На увагу заслуговують ,,Розвалини церкви", ,,Жаба — Аполон" та інші. Ці твори виконані технікою оферта (,,ечінґс") та акватинти, а більшість з них — це афтолітографія. (Автолітографія — це твір, який мистець виконує тільки для літографії. Він саме рисує на кам'яній плиті по два, три і чотири рази, залежно від числа кольорів, сам цю плиту ,,викликає", при чому тут більше хемії, ніж ми собі уявляємо, бо аж 18 ступенів, і сам друкує, нумерує і підписує. Чомусь загально люди мішають автолітографію із звичайною комерційною літографією, яка виконує літографічні відбитки з готових уже творів. Часом мистець уживає і такої техніки, але нумеруючи і підписуючи такі свої твори. Вони стають тільки ,,серіографами", які набагато менш вартісні, ніж автолітографії).

Виставку відкрила Адріяна Лисак, голова Об'єднання Українських Мистців Квебеку. Привітавши гостей українською, французькою та англійською мовою, вона представила численним присутнім мистця.

Володимир Гуменний вдачею дуже соромливий та чутливий. Він подякував за увагу та вручив директорці Української резиденції Рене Чумак свою велику олійну картину ,,Пейзаж Карпат".

Виставка продовжувалася за вином, сиром та овочами до 10-ої години вечора, а другого дня — у неділю тривала від 11-ої перед полуднем до 7-ої.

Більше, ніж третину картин розкуплено, хоча насправді наше суспільство вже пересичене мистецькими творами і українських (з України) і канадсько-українських мистців, які чекають на фінансову підтримку від нашої громади.

Оттава, куди опісля поїхав В. Гуменний із своєю виставкою також щиро його прийняла й віддала йому належну шану.

КОМАНДУЮЧИЙ ВІЙСЬКАМИ НАТО в Европі американський генерал Джан Ґалвін і його заступник норвезький генерал Віґлейк Ейде, які прибули в неділю до Москви, зустрілися з міністром оборони СССР Дімітрієм Язовим і начальником генерального штабу совєтської армії генералом Міхаїлом Мойсеєвим. Під час розмови були обговорені справи, зв'язані зі скороченням звичайних озброєнь в Европі. Виступаючи після розмови на пресовій конференції, Язов відзначив, що ця зустріч знаменує нове розуміння військової стратеґії як Совєтським Союзом, так і З'єднаними Стейтами Америки. Генерали НАТО проведуть в СССР кілька днів. Можливо, вони зустрінуться з Міхаїлом Ґорбачовим. Потім В. Ейде поїде в Ленінград, а Дж. Ґалвін — у Севастопіль.

Володимир Білецький

ДОНЕЧЧИНА: РІК 1990

II.

Що маємо крім Компартії на Донбасі? Мікропартії, власне часто декляруючі себе партіями, а насправді це не більш ніж нечисленні ініціятивні групи для створення партій. Вирізняються тільки республіканці, які мають обласну мережу осередків. Більш-менш чіткі перспективи у Демократичної Плятформи (робоча назва майбутньої організації — Українська Партія Демократичної Згоди), яка напевне викопуватиме решту демократів з більш ніж 3-мільйонової Компартії України (правда, за деякими даними на сьогодні в КПУ вже тільки 1 мільйон членів — час працює...). Так чи інакше, але реальна багатопартійність (з усіма її атрибутами — масовою пресою, мережею осередків, партклюбів, штабів тощо) настане в Донбасі не раніше як за рік-два та й то під умовою пришвидшення аналогічних процесів у республіці. На сьогодні єдині реальні опоненти у Компартії — то громадські організації, які в силу реальних обставин дуже сполітизовані. На Донбасі — це шахтарські страйкоми і Рух. До опонентів компартійних структур можна зарахувати й помірковано демократичну Міську Раду Донецького. Всі ці три сили сконсолідувавшись, утворили б міцну опозицію консервативним чинникам, але до тривкої й тісної консолідації їх можуть спонукати мабуть лише якісь жорстокі умови (скажімо, різкий тиск московського центру, того ж компартійного керівництва усіх рівнів, оголошення воєнного стану тощо). Які розбіжності у цих демократичних сил? Шахтарські страйкоми в основному стоять на антикомуністичних позиціях, вимагають деполітизації КҐБ, армії, підприємств, усіх сфер нашого життя, вони є фундаторами нових (і на цей раз незалежних) галузевих шахтарських профспілок, шукають шляхів порятування вугільної промисловости. Але ідею національного відродження народів колишнього союзу не висуває (хоча й не заперечує) страйкомівський рух. Більше того, політика ,,вбивання клинів", яку ведуть консерватисти дала свої плоди — велика частина шахтарів ще прохолодно, а то й насторожено ставиться до діяльности Народного Руху України, хоча ця тенденція й не домінує.

Ради на Донеччині потерпають і від компартійної монополії на владу, але вони в цьому реґіоні, включаючи і міську Донецьку (де більшість — демократи), помірковані, не поділяють радикальних національно-визвольних ідей Руху. Такий розподіл сил на Донбасі.

Одночасно в суспільстві йде процес сильної поляризації політичних сил. Він стимулюється, з одної сторони, невдоволенням як національно-визвольних, так і робітничих рухів, усіх громадян існуючим станом речей і відсутністю надій на радикальні зміни на краще в близькому майбутньому — про це говорять нинішні тенденції й темпи розвитку ситуації (економіка переживає тривку і глибоку кризу, полиці крамниць пусті, різко зростають ціни, росте злочинність, наркоманія, проституція, інші ,,виразки" державно-комуністичного ладу, що потерпів повне фіяско). З іншої сторони процес поляризації і тієї ж радикалізації зумовлюється все зростаючою втратою командних позицій звиклої до своєї монополії компартійної еліти. Звичайно, ,,хазяї" не хочуть втрачати позицій (вони ще мають контролю над армією, міліцією, багатьми підприємствами) й чим більше під ,,колишніми" хитається крісло, тим міцніше вони за нього тримаються. При цьому консерватисти-партократи роблять спроби дістати якомога більше спільників — у першу чергу з люпменів та ,,російськомовного населення", ветеранів війни та праці. Вони стимулюють створення ,,своїх" громадських рухів на взір ,,інтердвиженія", розігрують чи не останню пропаґандистську карту — захист пам'яті і пам'ятників Ленінові, яких в кожній області України — тисячі. Для жителя цивілізованих, розвинених країн ,,феномен пам'ятників" може бути незрозумілим, а війна проти них, руйнація, зняття може видатися вандалістичним, по меншій мірі малокультурним. Але щодо пам'ятників діячам большевизму, зокрема Ленінові, то це нормальна реакція мас проти канонізованого ,,святого", ідеї якого на практиці потерпіли крах.

Яка ж при цих особливостях прогноза розвитку подій на Донеччині? Єдиного варіянту, вважаю, нема. Їх декілька, щонайменше два, якщо мати на увазі принципові відмінності.

Перший — конфронтаційний. На жаль, він можливий. Головні передумови його реалізації такі:

1. Включення широких мас населення до процесу активного політичного розмежування, розшарування суспільства на два ворожих табори з антагоністичними інтересами. На одному полюсі можуть зосередитися: компартійні структури та елементи різко консервативного крила, їх симпатики з часів сталінщини, ,,інтердвиженіє", нові люпмени (з числа ,,ображених" ринковою економікою); на іншому полюсі — шахтарський (частково) та національний рух, зростаючий рух молоді, демократи із Рад, нові ,,ділові люди" від Руху.

2. Слабкість республіканського центру, його неспроможність контролювати події в реґіонах.

3. Тривале протистояння керівних консервативних чинників, для яких корпоративні інтереси вищі за інтереси республіки, краю і все набираючого силу багатонаціонального і багатопартійного фронту. Спалах вогнищ конфронтації можливий (і навіть найближчим часом) завдяки різкій активізації полярних сил — крайніх радикалів або крайніх консерватистів, він може бути заініційований і екофакторами в містах, де близька екокатастрофа (Макіївка, Горлівка, Маріюпіль, Єнакієве, Костянтинівка) або спровокований зумисне (спроби вже є — зникнення подекуди товарів першої необхідности аж до хліба, руйнація святинь — пам'ятників Т. Шевченка, пам'ятника жертвам фашизму).

Але все ж головне й вирішальне для реалізації конфронтаційного варіянту розрядки напруження — це активна сеґреґація покищо політично поміркованої а то й індиферентної основної маси населення (яка до цих пір не вірить ні ,,лівим" ні ,,правим") на дві антагоністичні сили — войовничо-радикальну й войовничо-консервативну. Цікаво, що обидві ці сили, попри незгоди й яскраві протиріччя, мають багато спільного — це претенсія на єдину (свою) істину, силові методи дій, нетерпимість до будь-яких опонентів, спроба диктату і т.п. При чому, небезпечний є ріст впливу будь-якої з цих сил, бо це заініціює ріст антиподу. Отже цей шлях — шлях до відкритої конфронтації, чого волієно уникнути.

Другий шлях — ,,оксамитової революції" — шлях послідовних радикальних реформ, приклад якого подали східньоевропейські країни колишнього ,,соціялістичного табору". При тому теж існуватимуть, діятимуть, і войовничі радикали, і войовничі консерватисти, але вони не матимуть домінуючого впливу на маси. Головна умова цього шляху реалізації — створення сильної впливової центристської коаліції, членами якої бачу всіх, хто входить до Асоціяції Демократичних Рад України, лівоцентристсь-

(Закінчення на стор. 4)

ПОКИЩО БЮДЖЕТНІ БУРІ в Капітолі притихли, стан американської економіки не виглядає так трагічно, як його намагалися представити демократи перед півкадеційними виборами і тому тепер демократичні ,,ідеологи" взялися критикувати президента Джорджа Буша за його антиіракську кампанію і висилку додаткових військових частин до Савдійської Арабії. Демократ з Джорджії, Сем Нанн, голова сенатської Комісії у справах озброєння, розпочав свій напад на Адміністрацію від запинту: чи не ризикує часом президент Дж. Буш допровадженням ситуації в Кувайті і на Близькому Сході взагалі до другого В'єтнаму. Нанн домагався вияснення від Президента чому американські вояки повинні гинути на пісках Савдійської Арабії, Кувайту чи навіть Іраку. Більше того, він натякав на можливість виникнення сильного пацифістичного руху в ЗСА. Виступаючи на телевізійній програмі Сі-Бі-Ес ,,Лицем до нації", сен. С. Нанн робив враження своїми нападами на Дж. Буша і його Уряд, що він сам належить до цього пацифістичного руху, — кажуть політичні спостерігачі.

Створення нової школи українознавства в Філядельфії

У Філядельфії довгі роки існували дві школи українознавства — ,,Наша Українська Школа" при Осередку СУМ і ,,Рідна Школа". При кінці минулого шкільного року, заходами управ та батьків обидвох шкіл і Дирекції Українського Освітньо-Культурного Центру, школи переорганізувалися в одну школу при УОКЦ під назвою ,,Наша Українська Рідна Школа". З початком цього шкільного року нова школа успішно розпочала свою працю, нараховуючи 260 учнів. Директором школи є д-р Олександер Лужницький, заступником директора є мґр Віра Бей. На світлині: голова Дирекції УОКЦ інж. Борис Захарчук підписує консолідаційний договір.

Я. Тимошенко в Міннеполісі

У неділю, 21-го жовтня, в Міннеаполісі в авдиторії церкви св. Михаїла відбулася зустріч членів православної громади з гостею з України Яриною Тимошенко, відповідальним головним секретарем Всеукраїнського Православного Сестрицтва УАПЦ в Україні.

Ярина Тимошенко, яка є дочкою відомого українського письменника сл. п. Бориса Антоненка-Давидовича, є активною діячкою відродженої на Україні Української Автокефальної Православної Церкви. Вона перебуває в Америці з метою підсилення допомоги для УАПЦ від української діяспори, а також з метою створення сітки осередків Товариства св. Апостола Андрія, завданням якого буде створення джерел допомоги та координація розподілу цієї допомоги між парафіями УАПЦ на Україні. В теперішній час, коли швидко поширюється автокефальний рух по цілій Україні, коли щоденно нові парафії переходять до ієрархії УАПЦ, потрібна посилена допомога та рівномірний розподіл її по цілій широкій Україні.

У своїм виступі Я. Тимошенко висвітлила стан та зростання автокефального руху на Україні, деякі труднощі та радості, пов'язані з цим процесом. Вона підкреслила особливу важливість приїзду та перебування на Україні Патріярха Мстислава. Ця історична подія послужить великим поштовхом для поширення православної автокефалії та приведе до зменшення впливу російського православ'я на український народ. Вона також підкреслила особливі заслуги та велику працю, яку вкладає у ріст автокефальної церкви в цей історичний момент Владика Іоан, митрополит Львівський і Галицький.

Товариство апостола Андрія в Америці вже має свою управу, яка складається з активних діячів української православної церкви: Олександра Воронина, Святослава Личика, Люби Левицької, Віталія Гербера, Галини Грушецької, Віталія Візіра, Анни Парубченко, Михайла Гереця, Анатолія Лисого, Ярини Тимошенко.

У своїй діяльності товариство є незалежним і буде пересилати допомогу для УАПЦ на Україні безпосередньо до ієрархії ПЦ та беручи до уваги поради Всеукраїнського Братства св. Андрія Первозваного в Києві. Ярина Тимошенко є призначена координаційним референтом Товариства і репрезентатором його на Україні. Проживаючи в Києві, вона є відповідальною за рівномірне поширення допомоги по всій Україні.

Бажаючі довідатись більше про працю товариства чи зложити пожертви для УАПЦ в Україні можуть звертатися до: St. Andrew Society, s/o Luba Lewytzky, 336-5th St. N. E., Minneapolis, Minn. 55422.

А. Л.

ЗВЕРНЕННЯ

Ми, представники музичної громадськости Львова та українців закордону — ЗСА, Канади, Англії, Австрії, Голляндії — звертаємось до українських музик світу та усіх друзів нашого народу із закликом об'єднати зусилля для відродження і розвитку української національної музичної культури.

У час проголошення державного суверенітету України перед усім українським народом — на рідній землі та поза її межами — постали надзвичайно важливі завдання в усіх сферах суспільно-політичного, економічного та культурного життя.

Останні роки вже принесли перші ознаки консолідації вимушено розпорошених сил української наукової та творчої думки. Це — відродження Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Львові в контактах з іншими українськими осередками, діяльність Міжнародної й Республіканської Асоціяцій Україністів, проведення вперше в Україні з'їзду Світової федерації Українських Лікарських Товариств (СФУЛТ), Фестиваль української поезії ,,Золотий гомін" та інші.

Нарешті настала можливість вільного обміну музик-виконавців, досягнень композиторської творчости та наукової думки між Україною і світом.

Споконвіку в утвердженні українських національних традицій особливе значення мало народне та професійне музичне мистецтво. Всупереч жахливим умовам політичного гніту, наші корифеї — Микола Лисенко, Станіслав Людкевич, Василь Барвінський, Микола Леонтович, Олександер Мишуга, Соломія Крушельницька, Модест Менцінський та багато, багато інших розкривали світові багатства української культури. Неоцінені заслуги на цьому полі належать також Вищому музичному Інститутові ім. Лисенка, музично-співацьким товариствам ,,Боян", ,,Сурма", ,,Бандурист", українським театрам.

Настав час об'єднати зусилля українських музик світу для відродження і розвитку музичних надбань української культури, тому закликаємо до заснування Світового Товариства Українських музикантів.

Тільки консолідовані зуміємо представити досягнення української музики на міжнародній арені й завоювати належне їй місце у світовій музичній культурі.

Дарія Гординська-Каранович, професор, президент українського Музичного Інституту Америки (ЗСА).

Лев Вітошинський, доктор, професор Вищої школи музики і драматичного мистецтва в Ґраці (Австрія).

Мирослав Скорик, голова правління Львівського відділення Спілки Композиторів України, професор, народний артист УССР (Львів).

Квітка Зорич-Кондрацька, голова Українсько-Канадської Хорової федерації, Торонто (Канада).

Володимир Луців, тенор, бандурист, Лондон (Великобританія).

Микола Колесса, професор, композитор, народний артист УССР (Львів)

Мирослав Антонович, професор, доктор, дитиґент, Утрехт (Голляндія).

Донеччина...

(Закінчення зі стор. 2)

ких рухівців (Крайова Донецька Організація НРУ), патріотично настроєні страйкоми шахт, підприємств, більшість громадсько-політичних організацій міста Донецького і області: „зелених", „Меморіял", „Демпартію, Демплятформу, центристів-республіканців, соціял-демократів, напевне й саме крайнє ліворадикальне крило КПУ. У цю коаліцію увійдуть можливо й національні товариства: Т. Шевченка „Просвіта", жидівський „Алеф", грецьке, німецьке, ім. О. Пушкіна, Союз Солдатських Матерів (що домагається служби громадян України в Україні), інші організації демократичного спрямування. Ця коаліція могла б стабілізувати ситуацію в краї і значною мірою на всьому сході України.

Такі бачаться моделі розвитку подій на Донбасі. Що залишається? Закликати усіх сприяти „оксамитній" революції, усім миром — і в Україні і в усьому світі сприяти як побудові нової республіки Укараїна, так і у цілому новим республікам — країнам на уламках СССР.

Союз більше не існує „де факто"!.

Хай живе нова світова держава — Україна, якої дочекалося світове товариство, інші суверени-держави.

А нам усім, українцям і неукраїнцям з колишньої імперії — хай Бог помагає...

Ювілей 42-го Відділу ООЧСУ на Лонґ Айленді

Учасники святкування 25-ліття 42-го Відділу ООЧСУ.

Члени 42-го Відділу ООЧСУ довго роздумували над тим, в який спосіб відзначити 25-літній ювілей своєї праці.

Колись 10-ліття свого існування і посвячення прапора Відділ відзначив величавим бенкетом при співучасті великої кількости представників організацій та кількасот людей. Без сумніву, це була імпозантна імпреза з багатою мистецькою програмою, однак вимоги бенкетових формальностей не залишали часу, щоб присвятити більше уваги ювілятам — членам Відділу.

Нині ідея бенкетів не знаходить багато прихильників, більшість членів схилялась до думки, щоб це було справжнє свято членів. Після широкої виміни думок вирішено зробити безплатну Очусівську гостину з участю членів, їхніх родин і знайомих, а з нагоди ювілею провести збірку на Фонд Допомоги Україні. Було намічено неділю, 21-го жовтня ц. р., але святочний настрій між членами відчувалось цілий тиждень, коли ішли останні приготування.

В неділю о 10-ій год. рано в українській католицькій церкві св. Володимира о. Іван Терлецький відслужив Св. Літургію в наміренні членів та їхніх родин, а на закінчення присутні відспівали членам „Многая Літа".

О 1-ій годині по полудні в гарно прибраній залі українського католицького центру св. Володимира в Юніонделі відбулася ювілейна гостина з участю членів, їхніх родин та приятелів, деякі прибули з України та з Польщі, приблизно 90 осіб. Голова Відділу Мирон Мицьо відкрив програму коротким вступним словом, вітаючи членів та гостей, відтак закликав всіх хвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять померлих членів Відділу. До проведення молитви та благословення дарів голова запросив пароха церкви св. Володимира о. Івана Терлецького. Дальшою програмою вела Катерина Мицьо. У вступному слові, звертаючись до членів Відділу ООЧСУ, вона, між іншим, сказала: „Подумайте, скільки протягом 25 років ми вложили спільної праці на те, щоб жила українським життям і дихала українським духом наша громада, щоб вона розуміла потребу праці для української справи, щоб мріяла і вірила, що Україна буде вільною державою". В дальшому вона представила і привітала гостей о. Івана Терлецького, о. Антона Кучму, представників організацій та гостей з України і Польщі, а також представила сімох нових членів, яких всі привітали щирими оплесками.

Відділ з нагоди його 25-ліття вітали: від Головної Управи ООЧСУ — Корнелій Василик, від ОЖ ООЧСУ Анна Ґелетей, від місцевого Відділу УККА Еді Оринкевич. Були також письмові привіти від організації Визвольного Фронту Ню Йоркської округи.

Беручи до уваги факт, що на залі були особи, які ніколи не чули про ООЧСУ, Катерина Мицьо подала короткі інформації про організацію, особливо підкреслюючи, що ті чотири свободи, які стали політичною основою організації, а саме свобода слова, свобода совісті, свобода від страху і свобода від злиднів є ті самі свободи, які лягли в основу Антлянтійської Хартії Народів, Організації Об'єднаних Націй, за ці самі свободи змагається і наш поневолений український народ в Україні.

Про історію Відділу ООЧСУ говорив голова Відділу Мирон Мицьо. Він накреслив ситуацію в українській громаді на Лонґ Айленді 25 років тому, коли він після приїзду з Польщі поселився тут на постійно: „Беручи участь у всіх громадських відзначеннях національних свят, всі доповідачі і заанґажовані особи цілковито, навмисно промовчували найновійшу історію українського народу, яку золотими буквами вписала Українська Повстанська Армія, якої я був учасником. Як виявилось, багато людей бунтувалися проти такої злосливої несправедливости, однак без якоїсь організації, яка заступала б ці позиції в громадській площині, небагато можна було зробити. Тому зайшла конечність зорганізувати Відділ ООЧСУ на Лонґ Айленді. Після зібрання відповідних інформацій, яких найбільше уділяв мені Володимир Левенець, який в тому часі працював у канцелярії головної Управи ООЧСУ в Ню Йорку, і Емілій Ільницький тут, в місцевій громаді".

Заходи до зорганізовання Відділу ООЧСУ розпочато в листопаді 1964 р., а 7-го лютого 1965 р. відбулися основуючі збори, на яких засновано Відділ ООЧСУ і першим головою вибрано Мирона Миця.

Від самого початку членами Відділу є також наше жіноцтво, яке разом з мужчинами працює до сьогодні. Праця Відділу завжди була різноманітна і охоплювала різні ділянки життя — політичну, культурну, освітню і розвагову. До важних відтинків праці належить зорганізування і ведення першої на еміґрації молодечої школи на бандурі, яка проіснувала при Відділі понад 10 років і виступала з концертами майже у всіх українських громадах східнього побережжя. Цікавою і популярною імпрезою в громаді був День Родини, яку Відділ заініціював після проголошення в 1980 р. Вселенською Церквою Декади Родини.

На одну із тих імпрез на запрошення Відділу прибув Владика Лостен.

42-ий Відділ ООЧСУ залишився до сьогодні найбільш динамічною організацією на Лонґ Айленді, а його члени, виховані в почутті громадської відповідальности, заанґажовані також в інших церковних і громадських організаціях, на їхніх плечах спочиває майже все громадське життя.

Багато членів з нагоди ювілею поділилися своїми споминами з праці у Відділі і громаді. Отець Іван Терлецький поділився своїми враженнями і споминами з поїздки в Україну на з'їзд Українська Молодь Христові. На переміну між доповідями, споминами і привітами гостей забавляв своїми дотепами Корнелій Василик.

Подяку від громади для членів ООЧСУ за 25-літню працю зложив мґр Дмитро Троянівський, який з цієї нагоди зложив заяву, що він хоче стати членом ООЧСУ.

Під час гостини була проведена збірка на Фонд Допомоги Україні, яка принесла суму 1,115 дол. На особливу увагу заслуговує пожертва Петра Бендерського, який зложив 200 дол., а задеклярував 1000.

На закінчення Мирон Мицьо подякував всім за участь, особливо тим, які приготовили гостину під проводом господинь Парані Барняк, Анни Малиняк та Ярослави Щерби.

Святкування закінчено спільною знимкою та відспіванням національного гимну.

Катерина Мицьо

У Дітройті: „Гомін", „Світлиця", „Смерічка"

Хоча до цієї пори ми вже мали концерти хорів із сфери совєтської духовности, виступ хору „Гомін" та ансамблів „Смерічка" та „Світлиця", був нищівним доказом прогри комуністичних зусиль вбити вільного духа в нашому народі. Беручи до уваги складну, пригноблюючу атмосферу, в якій виростали молоді співаки, ми повинні оцінити їх виступи не лише як мистецьку подію, але також як прояв суспільно-патріотичного значення. Перев[illegible]каюче число співаків — це люди, які від уродження були під впливом комуністичної доктрини. Всі прояви інших поглядів були жорстоко переслідувані й їх носії нищені. Не було Бога, не треба осібної мови, всі найкращі твори світу писані російською мовою. І так, закута в цю безоглядну тиранію, українська молодь живе і росте. Але вона розпочинає концерт молитвою самого Спасителя. Чи може бути кращий доказ програші комуністичних зусиль і безсмертности народної пам'яті?. Чи вдалося цій доктрині викоренити почуття національної приналежности та свідомости?

Вже друга пісня програми дає на це відповідь, бо це щирий, гарячий доказ любови рідного краю і незламної віри у нього.

З якою любов'ю і пристрастю пірнув цей хор у цю пісенну творчість, про яку він через довгі роки міг тільки пошепки щось дізнатись. Якою рідною і близькою є для них романтика часу Визвольних Змагань, з яким ентузіязмом співали вони, нам добре відомі, а для них нові та захоплюючі, стрілецькі пісні, літературні журнали Львова повні статтей про Січових Стрільців, це місто безперечно стало кісткою у горлі комуністичної влади. В такому місті родиться цей хор, на тих піснях росте сьогодні наше молоде покоління — це воно хотіло нам показати.

Хор „Гомін" за час короткого існування осягнув високий мистецький рівень. Динаміка духовности дириґента невпинно вливається в душі співаків, і в наслідок ми маємо вияви найніжніших почувань то знову пориваючої сили та героїзму.

Не можна краще виявити набожности та релігійного почуття, як це було в „Отченаші". Не можна ніжніше віддати настрій як це було в таких піснях як „Журавлі" чи „Накрила нічка". Але чому сольо в „Маєвій нічці не співав мужчина? Солістка Ганна Бачинська виявила не тільки голос розкішного звучання, та блискучу техніку. Та при всій пошані до дириґента, хористи повинні піднести крик. Ми щиро вдячні хорові „Гомін" за цю широку пригадку стрілецьких пісень, які хоча нам добре відомі та рідко почуті.

Естрадний ансамбль з Чернівець „Смерічка" зробив нам також приємну несподіванку. На вигляд, кількістю складу та родом інструментів, він нагадує тутешні ансамблі. Чим він однак зовсім відрізняється — це змістом своїх пісень та мірою їхньої подачі. Член ансамблю П. Дворський, наситив свої композиції глибокою любов'ю до своєї вужчої батьківщини, в пісні „Будуймо храм" позитивний заклик до завдань сьогоднішнього дня, дальші пісні чутливі, змістовні, далекі від тутешньої породи, а її бездушністю та безглуздям. Супровід синтезованих інструментів, які заступають цілу оркестру, не дозволяє різнорідних інтерпретацій. Співаки мусять співати голосно, щоб зміст дійшов до слухача.

Але ніжність ми почули в піснях тріо „Світлиця". І тут діяпазон почувань висловлений в піснях був надзвичайно широкий, бо розмаїтим був зміст пісень. І тут було „Алилуя" Вербицького, також журба за рідну мову та вияви особистих ніжних почувань в композиціях В. Івасюка та І. Білозора, та щирий, глибокий патріотизм в композиціях члена ансамблю І. Кушплера. Скільки зворушливої поетичности в словах: „грудинку святої землі до вуст прикладу". Гарні, приємної барви, голоси творили завершену цілість.

Ми посилаємо співочі з'єднання на Україну в переконанні, що вони там підсилять патріотичного духа наших братів і сестер. Хор „Гомін" та „Смерічка" і „Світлиця" не менше осягнули це в нас.

Патронат над поїздкою цих ансамблів перейняв Український Народний Союз, даючи ще раз доказ свого традиційного зрозуміння вартости проявів культурного життя громади.

Місцевий Окружний комітет, під проводом д-ра О. Серафина подбав про все, що було потрібне для вигоди співаків та успішного проведення самого концерту, який відбувся у четвер, 8-го листопада.

Володимир Баран

ВІДІЙШЛИ

● ВІД НАС ●

РОЗ КАЧМАРЕК, член УНС Відділу 75-го Т-ва „Запорозька Січ" в Дітройті, Миш. померла 20-го вересня 1990 року на 85-му році життя. Нар. 1-го вересня 1905 року. Членом УНС стала 1948 року. Залишила у смутку троє дітей. Похорон відбувся 24-го вересня 1990 року на цвинтарі св. Ядвіґи в Дір Борн, Миш.

Вічна Їй Пам'ять!

Павло Павлик, секр.

ЮЛІЯ САҐАШ, член УНС Відд. 368-го ім. М. Лисенка в Маямі, Фла. померла 8-го червня 1990 року на 95-му році життя. Нар. 1895 року в Україні. Членом УНС стала 1959 року. Залишила у смутку дочку Іванну з мужем Михайлом, внуків і правнуків. Похорон відбувся на цвинтарі Кальварія в Патерсон, Н. Дж.

Вічна Їй Пам'ять!

Секретар

● РОЗШУКИ ●

Родина з села Луги, а також Саша і Надя з Києва шукають **ГРИГОРІЯ КІНЩАКА** сина Якима з села Бондурівка, район Чечельницький, народжений 1910 року. Писати на адресу:

Prof. Phillip Gillette
Old Dominion University
Norfolk, VA 23529-0088